

VERLIEFD OP EEN LOVERBOY?

Wat kan er gedaan worden binnen de LVG-zorg voor (risico)meisjes die slachtoffer worden of zijn geweest van 'loverboys'?

Petra Tiemessen¹⁰

De pen heb ik gekregen van Heleen Deelstra. Zij schreef in voorjaarsnummer van 2006 van *Onderzoek & Praktijk* (jaargang 4, nummer 1, blz. 35-37) in de rubriek *Uit de praktijk* van een artikel getiteld *Uit de praktijk: loverboys en loverboys*. Dit artikel was naar aanleiding van een themabijeenkomst over loverboys, georganiseerd voor mensen werkzaam in de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking, door TransAct te Utrecht.

In dit artikel zal ik vanuit mijn praktijkervaring als seksuoloog aan de hand van een casus ingaan op de volgende vragen: wat zijn kenmerken van meisjes die in de prostitutie terechtkomen? Wat kunnen wij als hulpverleners betekenen om te voorkomen dat meisjes in de handen van een loverboy komen? Wat kunnen wij als hulpverleners doen als een meisje besloten heeft eruit te stappen en hulp te vragen?

Verliefd op een loverboy... Lisa wist helemaal niet wat prostitutie was!

Ik kom uit een gezin waar altijd ruzie was. Als mijn ouders geen ruzie hadden, dan had ik het wel met mijn broer of zusje. Op school ging het niet goed: weinig vrienden en ik kon niet goed leren. Ik moest naar een school voor moeilijk lerende kinderen. Daar werd ik gepest. Toen mijn ouders gingen scheiden, was ik elf jaar en bleef ik met mijn broer en zusje bij mijn moeder wonen. Een vriend van moeder heeft een keer seks met mij gehad toen ik 12 jaar was. Mijn moeder was niet vaak thuis en wij konden doen wat we wilden. Op mijn veertiende jaar leerde ik op school Yoesuf kennen. Hij kwam in de pauzes altijd bij mij staan en ik vond hem heel knap! Hij zag er goed uit: mooie merkkleren en ik kreeg zomaar een mobiele telefoon van hem. Dan kon ik hem altijd bellen. Hij zei ook altijd lieve dingen tegen mij en beloofde er altijd voor mij te zijn. Dat zo'n knappe jongen verliefd op mij werd. Thuis was het steeds minder gezellig. Ik had steeds meer ruzie met mijn moeder en in het weekend ging ik vaak met Yoesuf mee. We gingen naar de stad en dan bleef ik bij hem slapen. De eerste maanden was ik zo gelukkig. Eindelijk had ik iemand gevonden die om mij gaf en van mij hield. We gingen soms winkelen en dan kreeg ik kleren van hem en het maakte niet uit wat het kostte. Steeds vaker kocht hij lingerie, die ik van hem aan moest doen. Mijn moeder had weinig geld, dus ik was dolblij. Soms moest Yoesuf in de stad wat regelen en dan moest ik ergens wachten. Ik wist nooit wat hij deed. Hij kwam altijd weer terug. Op een dag gaf hij aan geldproblemen te hebben. Hij zei dat hij mij zoveel had gegeven en dat ik zoveel geld van hem gebruikt had. Hij wilde ineens alles terug. Ik moest hem helpen. Natuurlijk wilde ik hem wel helpen. Toen hij zei dat ik dat kon doen door met een vriend van hem naar bed te gaan, werd ik heel boos. Dat was ook de eerste keer dat hij mij sloeg. Ik was bang en omdat hij al zoveel voor mij had gedaan, vond ik dat ik hem niet in de steek kon laten. De eerste keer was afschuwelijk. Steeds vaker moest ik van Yoesuf met iemand seks hebben voor geld. Zo leerde ik Sabine kennen, een meisje dat mij vertelde wat ik moest doen. Ik snapte er niets van, maar deed het voor Yoesuf. Ik hoopte steeds dat onze relatie weer zo zou worden als in het begin. Yoesuf veranderde. Hij was vaak boos op mij en zei steeds vaker schulden te hebben. Ik wilde hem eigenlijk niet meer zien, maar hij dreigde steeds vaker dat hij mijn moeder iets zou aan doen, of mij als ik niet voor hem

¹⁰ Petra Tiemessen is GZ-psycholoog en seksuologe bij De La Salle te Boxtel.

wilde werken. Ik was zo bang dat mijn moeder er achter zou komen dat ik met mannen voor geld naar bed ging. Dan ging ik toch maar weer met hem mee. Yoesuf was de ene keer heel lief en dan deden we iets leuks. Maar steeds vaker hadden we ruzie om geld en dan sloeg hij mij. Ik zag Sabine steeds vaker; we werkten vaak samen. Van haar hoorde ik dat ze al heel lang voor Yoesuf werkte. Hij hield ons scherp in de gaten. Na elke klant kwam hij het geld ophalen. Hij haalde en bracht me en kwam tussendoor eten brengen. Als we bij hem thuis waren, kon hij heel lief voor mij zijn en dan dacht ik: zie je wel, hij houdt toch echt van mij. Maar het volgende moment kon hij mij ook slaan om niks en haatte ik hem. Ik was vooral ook heel bang, schaamde me voor wat ik deed en voelde mij vreselijk vies. Eigenlijk wilde ik niet meer, maar ik wist ook niet wat ik kon doen om ermee te stoppen. Op een dag, terwijl ik eigenlijk op school moest zijn maar toch met Yoesuf mee was gegaan, kwam de politie. Yoesuf was net even weg en ik werd samen met Sabine meegenomen. Achteraf bleek dat mijn moeder naar de huisarts was gegaan en die heeft het AMK ingeschakeld. Zij hebben ervoor gezorgd dat de politie ons heeft bevrijd. Nu woon ik niet meer thuis, maar in een LVG-instelling.

Voor veel meisjes is de weg moeilijk om de wereld van de prostitutie en hun loverboy achter zich te laten. Vaak is er sprake van macht, geweldsmisbruik of doodsbedreigingen. Sommige meisjes die de stap gezet hebben om te stoppen, vertellen dat ze het leven in de prostitutie niet meer aan konden. Het werk was fysiek en psychisch te zwaar. Meisjes staan er vaak alleen voor en weten niet waar ze hulp kunnen krijgen en wie ze kunnen vertrouwen. Ze zijn vaak bang voor de bedreigingen van hun 'loverboy' en blijven loyaal, omdat ze in het begin van de relatie ook liefde hebben gekregen en vaak ook veel cadeautjes. Ze weten niet wat hun 'loverboy' gaat doen als hij erachter komt dat ze zou willen stoppen en ze zijn bang voor bedreigingen. Veel meisjes ondernemen verschillende pogingen (zeggen te willen stoppen, weglopen) voordat het hen daadwerkelijk lukt die wereld achter zich te laten. Het lukt maar weinig meisjes op eigen kracht bij hun loverboy weg te gaan. Voor meisjes is het belangrijk iemand te hebben of te vinden op wie ze kunnen terugvallen. Iemand die hen kan helpen om uit deze wereld te stappen en een nieuwe toekomst op te bouwen. Iemand op wie ze kunnen vertrouwen. Voor meisjes met een verstandelijke beperking zal het extra moeilijk zijn om de stap te zetten om uit de prostitutie te gaan.

Lisa's verhaal is geen uitzondering. Op deze manier komen veel meisjes in de prostitutie terecht. Het is een misvatting om te denken dat tienerprostitutie alleen in de grote steden voorkomt. 'Loverboys' reizen stad en land af om geschikte meisjes te vinden. Uit verhalen van veroordeelde loverboys, blijken meisjes, zoals Lisa, die behoren tot een risicovolle groep jongeren met een licht verstandelijke beperking. Yoesuf zocht een meisje dat niet al te slim was, een beetje dom zelfs, niks meer dan een lichaam eigenlijk. Hij wist al snel dat Lisa een labiel meisje was met weinig zelfvertrouwen. Ze had veel ruzie met haar moeder, nauwelijks vrienden en weinig geld. Hij zorgde eerst dat Lisa verliefd op hem werd, onder andere door haar erg te verwennen met cadeaus en aandacht. Na enige tijd dwong hij haar in ruil voor zijn 'liefde' tot prostitutie. Lisa werd emotioneel, sociaal en financieel afhankelijk van Yoesuf. Hij heeft pogingen gedaan om Lisa weer terug te krijgen. Voordat ze in de LVG-instelling werd geplaatst, was ze thuis en heeft hij nog een aantal keren voor de deur gestaan en geroepen dat hij haar ging vermoorden. Zij is toen tijdelijk geplaatst bij Asja, een hulpverleningsinstelling te Utrecht waar slachtoffers van loverboys verblijven.

Loverboys begeven zich ook op terreinen van instellingen en zijn actief bij scholen voor jongeren met een verstandelijke beperking. De loverboy kan ook als "vriend" toegang krijgen tot de groep, zonder dat de groepsleiding in de gaten heeft dat het dan om een

loverboy gaat! Oftewel: hoe alert moeten we zijn, want er staat geen etiket op het hoofd: “ik ben een loverboy”.

Wat zijn kenmerken van meisjes, zoals Lisa, die slachtoffer worden van een loverboy?

Allereerst blijken meisjes vaak uit een problematische gezinssituatie te komen. Veel meisjes zijn opgegroeid in een gezin waar veel conflicten waren. Een gezin dat incompleet is door echtscheiding, alleenstaand ouderschap, overlijden of vaak afwezig zijn van de ouders. Vaak is er sprake van emotionele verwaarlozing. Meisjes die in de prostitutie terecht komen, hebben vaker een problematische schoolcarrière. Meisjes gaan spijbelen of zijn vaak afwezig en hebben weinig vrienden. Deze meisjes lopen vaker weg. Alcohol- en drugsmisbruik komen relatief veel voor, evenals geldproblemen. Vaak zijn er psychische problemen, een instabiele persoonlijkheids-ontwikkeling en een lage zelfwaardering. Er is ook vaak sprake van een traumatisch verleden (onveilige gezinssituatie, incest, seksueel misbruik). Jeugdervaringen met seksueel misbruik kunnen ertoe leiden dat seks als communicatiemiddel wordt beschouwd. Meisjes met een seksueel misbruik verleden, kunnen seks als vorm van liefde en waardering gaan zien. Pogingen om doorstane trauma's de baas te worden, kunnen leiden tot een herhaling van die trauma's.

Wat is de relatie met de ontwikkelingen in de adolescentiefase?

Meisjes als Lisa in deze levensfase zijn bezig met relaties en seksualiteit. De problematiek van gedwongen meisjesprostitutie begint veelal in de puberteit. Meisjes in deze levensfase lijken extra kwetsbaar te zijn voor charmes van een 'loverboy'. Individuele pathologie, sociale en contextuele factoren lijken ertoe bij te dragen dat meisjes onder dwang of via misleiding in de prostitutie belanden. Opvallend is dat Lisa niet stevig genoeg in haar schoenen stond om de ontwikkelingstaken te vervullen die bij haar leeftijd horen. Zoals vriendschappen en relaties aangaan en onderhouden, verkering en seksualiteit, zelfvertrouwen en zelfbeeld.

Wat is de rol van de seksuele moraal bij de jongerencultuur?

Door de ontwikkelingen in de huidige jeugdcultuur blijken meisjes, zoals Lisa een groot risico te lopen. De overheersende moraal lijkt te zijn dat niets te gek is en alles mag. Opvallend is dat veel jongeren seks loskoppelen van liefde en relaties. Zo ook bij Lisa. Zij kende het verschil niet tussen vriendschap, verliefdheid en verkering. Voor een lekker geurtje of geld was zij bereid om een jongen oraal te bevredigen. Lisa was niet verliefd en voelde niets voor deze jongens. Luxe goederen zijn op deze manier makkelijk beschikbaar. Lisa keek vaak naar de jongerenzender MTV waar de 'pimpcultuur' geïdealiseerd wordt. Zij vond de videoclip met mannen die omringd worden door aantrekkelijke vrouwen mooi en wilde ook graag zo zijn. Voor Lisa was dat haar werkelijkheid. Ze bracht ook veel tijd door met 'chatten'. Lisa was makkelijk te verleiden achter de computer en dacht zo veel vrienden te hebben. Binnen de LVG populatie valt op dat veel jongeren oppervlakkige vriendschappen en relaties hebben. Als Lisa één keer een gesprekje had met iemand was het al een vriend van haar.

De vraag is of meisjes zoals Lisa wel voldoende houvast wordt geboden als het gaat om normen en waarden op seksueel vlak. Lisa kreeg in haar thuissituatie geen grenzen aangeboden en heeft van haar ouders niet geleerd wat wel en niet kan op seksueel vlak. Veel jongeren hebben niet nagedacht over wat ze belangrijk vinden in een relatie, of wanneer een relatie gezond is. Is er sprake van evenwicht? Ze weten vaak niet wat ze wel en niet willen en hoe ver ze willen gaan. Laat staan dat ze zich bewust zijn van wanneer het niet goed gaat en of dwang ontstaat. Lisa was makkelijk te manipuleren om als prostituee te gaan werken. Ze was zich niet bewust van de ongelijkwaardigheid in haar relatie.

Zijn de eerste (gedrags-)signalen bij Lisa en andere meisjes te herkennen?

Er zijn enkele signalen die erop kunnen duiden dat een meisje zoals Lisa zich in de gevarenzone begeeft.

- Weglooptgedrag: Lisa was steeds vaker niet thuis om 'onverklaarbare' redenen.
- Voortdurend ruzie thuis: ze zocht conflicten met haar moeder en broer en zusje waardoor ze vaker bij Yoesuf kon zijn.
- Geslotenheid over eigen handelen; ze durfde niet aan haar moeder te vertellen waar ze sliep of waarom ze niet op school was geweest.
- Veranderende vriendenkring; ze werd door Yoesuf met een BMW thuis of naar school gebracht. Zijn vrienden werden belangrijk en Lisa leerde Sabine kennen. Ze had eindelijk een vriendin.
- Schoolverzuim, vooral na het weekeinde; ze kreeg een ander leven, werkte vaak in het weekeinde waardoor ze op maandag te moe was om naar school te gaan.
- Veranderende schoolresultaten; Lisa presteerde steeds minder goed. Er ontstond desinteresse. Ze wilde graag iets met kinderen gaan doen, maar haar interesse werd steeds minder.
- Veel aandacht voor het uiterlijk; ze ging dure kleding dragen en liet seksueel getint gedrag zien.
- Emotioneel wisselend gedrag; Lisa had op school soms huilbuien en kon dan niet vertellen waarom ze zoveel verdriet had. Ze nam steeds meer afstand van haar mentor en die vond dat er een soort van kilheid bij haar ontstond. Vaak hebben meisjes dat nodig om te overleven binnen de prostitutiewereld.

Meisjes in de adolescentie richten zich sterk op het aangaan van relaties. Omdat ze gevoelig zijn voor de mening van anderen, kunnen ze extra kwetsbaar voor vriendjes met een verkeerde bedoeling. Veel van deze kenmerken zijn ook van toepassing bij Lisa. Er was een soort innerlijke nood om aandacht. Daarbij had ze weinig gevoel van eigenwaarde, weinig zelfvertrouwen en was ze gevoelig voor aandacht en geld. Veel meisjes raken snel gewend aan luxe goederen zonder te denken aan de daarbij behorende financiële draagkracht.

Wat doen we met een meisje zoals Lisa, dat slachtoffer is geweest van een 'loverboy'?

Behandeling in een leefgroep

Als hulpverleners hebben wij de taak om minderjarigen tegen zichzelf te beschermen en hen uit de prostitutie te halen of te houden. Als gevolg van gedwongen hulpverlening worden meisjes met een ondertoezichtstelling en machtiging tot uithuisplaatsing in een (justitiële) jeugdinstelling geplaatst. Slachtoffers zetten zich doorgaans af tegen gezag, laten zich aan niets en niemand iets gelegen liggen en hebben vaak weinig sociale contacten. Ze hebben het idee dat niemand van ze houdt en dat ze niets waard zijn. Het gaat in eerste instantie om relatie-opbouw.

Voor Lisa was het belangrijk afstand te nemen. In deze fase verlangen meisjes nog steeds naar hun 'loverboy'. Voor groepsleiders is het dan belangrijk om hem niet af te wijzen, maar wel zijn gedrag. Het vasthouden aan de illusie dat iemand van je houdt, lijkt makkelijker te verdragen dan te moeten leven met de teleurstelling en de gevolgen van de realiteit. Haar iets verwijten helpt niet, maar toon respect en compassie voor haar als persoon. Lisa wilde in eerste instantie met niemand praten. Ze trok zich terug en leek zich vooral te schamen. Ze liet wisselende gevoelens zien, was verward en bang. Als de groepsleiding tijd voor haar nam, begon ze langzaam te vertellen over wat ze had meegemaakt. Voor Lisa was het belangrijk dat ze het vertrouwen kreeg en dat ze er mocht zijn. Ze vond het fijn dat ze werd aangesproken op haar eigen verantwoordelijkheden en

keuzes. Ze kreeg steeds meer vertrouwen in hulpverleners. Ze leert steeds meer zelfvertrouwen te krijgen door aangesproken te worden op dat waar ze goed in is. De groepsleiding en leerkrachten helpen haar een reële toekomst op te bouwen. Vaak hebben meisjes zoals Lisa geen reëel beeld van de werkelijkheid en eigen toekomstmogelijkheden. Het is voor de groepsleiding en haar moeder soms moeilijk om te gaan met leugens of het manipulatieve gedrag. Dit gedrag heeft Lisa geleerd om te kunnen overleven binnen de prostitutie. Het is dan ook belangrijk de communicatie open te houden. Lisa moest ook leren met geld om te gaan. Door de invloed van Yoesuf heeft zij het idee gekregen dat er veel geld nodig is voor een gelukkig leven. Aangezien Lisa een SOA had opgelopen en daarvoor onder behandeling was bij de arts, leerde ze in de groep hoe ze veilige seks kon hebben en wat daarvoor nodig is.

Individuele ondersteuning/ therapie

Individuele therapie werd ingezet om Lisa te helpen het verleden te verwerken en haar inzicht te geven in haar eigen handelen en denken. Er werd gebruik gemaakt van gedragsmatige, cognitieve en emotiegerichte interventies. Lisa kreeg door middel van psycho-educatie zicht op waar het fout was gegaan bij haar en welke factoren er meespeelden vanuit haar gezin. Voor haar was het belangrijk om te weten hoe ze een 'loverboy' kan herkennen. Lisa kende geen verschil tussen 'goede' en 'foute' vrienden. Ze kreeg ook meer inzicht in wat een gezonde relatie is. Ze had de seks losgekoppeld van het hebben van een relatie. Ze leerde haar eigen grenzen kennen en in rollenspellen leerde ze hoe ze die kon aangeven. Door alle gebeurtenissen in haar verleden en het manipuleren van Yoesuf was ze de greep op zichzelf grotendeels verloren. Langzaam leerde ze weer vertrouwen in haar omgeving te krijgen. Haar zelfvertrouwen groeide en ze leerde dat ze ook waardevol was. Ze werd steeds trotser op haar lichaam en zorgde er steeds beter voor. Haar positieve zelfbeeld nam toe. Als een jongen iets met haar wilde, dan kon ze steeds beter haar verleden loslaten. Ze ging ervaren dat jongens ook aardig kunnen zijn zonder bijbedoelingen. Deze begeleiding werkt goed als deze is ingebed in het dagelijkse leven en handelen van Lisa. Daarvoor is het van groot belang dat de therapeut goed afstemt en regelmatig overleg heeft met de groepsleiding. Lisa ervoer kleine succeservaringen waardoor ze invloed kreeg op haar eigen leven en daarin ook dingen kon veranderen. Door het ontstaan van kleine succesmomenten in de hulpverlening motiveert het meisjes om door te gaan.

Relatie met het systeem/gezin van herkomst

Bij minderjarigen is het contact nodig voor de hulpverlening bij meerderjarigen is het gewenst. Ouders kunnen ook een belangrijke beschermende factor zijn. Het doel kan ook zijn om informatie te verzamelen, de visie van de ouders op de huidige situatie te weten komen en nagaan op welke wijze ouders de hulpverlening kunnen ondersteunen. Voor ouders kan het ook van belang zijn om begeleiding te krijgen, zodat zij hun dochter kunnen helpen om uit de prostitutie te komen en te blijven. Vaak zie je bij ouders gevoelens van wraak en boosheid en het is van belang dat er iemand is die hierover met ouders kan praten. Daarnaast is het van belang om eventuele contacten met familie en vrienden weer op te bouwen en het sociale netwerk te vergroten. Om hieraan te werken is het van belang eerst het bestaande netwerk in kaart te brengen en vervolgens te analyseren. Door deze kenmerken te analyseren, kan de hulpverlener beoordelen of het bestaande netwerk ondersteuning kan bieden.

Met moeder en Lisa waren er ook regelmatig gesprekken. Moeder was zeer betrokken, maar was in beslag genomen door eigen problematiek. Moeder en Lisa wilden beiden graag

weer een relatie opbouwen. Lisa is nog steeds heel blij dat haar moeder haar heeft geholpen. De systeemtherapeut ondersteunt het proces tussen moeder en Lisa.

School, werk en vrije tijd

Het is belangrijk om naar een adequate dag- en vrijetijdsbesteding te zoeken, om daarmee weer structuur aan te brengen in het dagelijkse leven. Ook is het van belang hierin naar perspectieven te zoeken op korte en lange termijn, waarbij ze greep krijgen op hun leven en een nieuw toekomstperspectief vinden.

Lisa kon al vrij snel weer naar de school op het terrein.

Lotgenotencontact

Naast individuele begeleiding kan het deelnemen aan een lotgenotengroep voor een meisje als Lisa ook zinvol zijn. Zo kunnen meiden ervaringen met 'loverboys', vriendjes, liefde en seksualiteit delen, ideeën uitwisselen maar ook voorlichting en psycho-educatie krijgen over relationele thema's. Door samen activiteiten te doen, kan er uitwisseling plaats vinden van ervaringen en erkenning en herkenning van de problematiek van prostituees die slachtoffer zijn geworden van een loverboy. Voor de begeleiding staat centraal dat deze meisjes erkenning krijgen voor wat ze hebben meegemaakt.

Justitiële gang van zaken

Het is voor slachtoffers altijd belangrijk om te bespreken dat er aangifte gedaan kan worden van seksueel misbruik. Vaak zie je dat meisjes zich hiervan weerhouden omdat ze zich schamen, bang zijn voor bedreigingen, een band hebben met de dader of omdat zij vinden dat hun ervaringen niet zo ernstig zijn. Lisa heeft alleen een oriënterend gesprek gehad bij de politie. Het heeft haar geholpen om duidelijk te maken dat zij niets fout heeft gedaan, maar dat de dader de enige schuldige is. De politie kon haar geen zekerheid geven dat Yoesuf ook veroordeeld zou worden voor wat er met haar gebeurt is. Ze was echter zo bang voor mogelijke bedreigingen dat ze geen aangifte durfde te doen. Aangifte doen kan echter ook nadelige gevolgen hebben. Een meisje moet verhoord worden door de zedenpolitie en hoewel zo'n verhoor zorgvuldig en kindvriendelijk wordt afgenomen, is het belastend om tegen een vreemde te moeten vertellen wat er allemaal precies gebeurt is. De hele rechtsgang is tijdrovend en de uitkomst onzeker. Het is vaak lastig voor politie en justitie om het bewijs rond te krijgen. Als er te weinig bewijs is dan zal de officier van justitie van vervolging afzien of wordt de verdachte door de rechtbank vrijgesproken. Dat is teleurstellend voor het slachtoffer en de ouders. Bij voldoende bewijs kan de rechtbank een boete, een taakstraf of een gevangenisstraf opleggen. Soms legt de rechter een voorwaardelijke gevangenisstraf op, maar verbindt daar een voorwaarde aan, bijvoorbeeld een contactverbod, een psychotherapeutische behandeling of begeleiding door de reclassering. Bij zeer ernstige vormen van misbruik waar een straf van minimaal vier jaar voor staat, kan de rechter tbs (terbeschikkingstelling) opleggen. Dat doet hij als blijkt dat de pleger vanwege een psychische stoornis niet of verminderd toerekeningsvatbaar was en als de kans op herhaling groot is.

Wat kunnen we doen om te voorkomen dat een meisje zoals Lisa slachtoffer wordt van een loverboy?

Organisatie

Als er een vermoeden is dat een meisje in de ban is van een 'loverboy' kunnen er verschillende stappen gezet worden. Voor een optimale aanpak van de problematiek dient er een instellingsbeleid ontwikkeld te worden. Een actief en adequaat instellingsbeleid vormt een bijdrage aan de preventie van gedwongen meisjesprostitutie en kan richtlijnen geven om loverboy-problematiek aan te pakken. De organisatie (de instelling en school) kan afspraken maken met bijvoorbeeld de politie in de regio over samenwerking en afstemming.

Jongeren

Om een gezonde relatie aan te gaan, hebben jongeren bepaalde competenties nodig die voor meisjes en jongens kunnen verschillen. Er zal aandacht moeten zijn voor meisjes die makkelijk beïnvloedbaar zijn en een laag gevoel van eigenwaarde hebben. Zo moeten meisjes, in vergelijking met jongens meestal meer leren onderhandelen over bijvoorbeeld condoomgebruik, de eigen (seksuele) verlangens, eigen grenzen bepalen en aangeven en assertief durven zijn. Vergeleken met jongens hebben meisjes meer last van schaamte, schuldgevoelens en onzekerheid bij seksualiteit en zijn ze ook meer uit op een relatie. Meisjes hebben meer behoefte aan empowerment. Dit zijn vaardigheden waar de meeste LVG-jongeren al moeite mee hebben en waar ze extra begeleiding bij vragen.

Seksuele voorlichting

Deze voorlichting moet niet alleen gericht zijn op kennis maar ook op attituden en vaardigheden. Het gaat om het zoeken naar de persoonlijke ervaringen waarop aangesloten kan worden. Voorbeeldgedrag en het oefenen van situaties kan jongeren helpen om veranderingen op lange termijn te bewerkstelligen. Jongeren leren vaardigheden te ontwikkelen, waarbij er aandacht is voor relationele aspecten en leren wat ze wel en niet willen met seks. Ze leren onderhandelen over een gezonde seksuele relatie en hoe te weigeren in geval van risicovolle seks. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van verschillende werkvormen, zoals rollenspellen, video, informatieoverdracht, en discussie.

Individuele doelen bij risicovolle meisjes:

- therapeutische hulp als er sprake is geweest van seksueel misbruik;
- ontwikkelen van een positief (seksueel) zelfbeeld, vergroten van de weerbaarheid;
- ontwikkelen van een positieve attitude tegenover seksueel veilig gedrag en een positieve beleving van seksueel plezier;
- ontwikkelen van vaardigheden en competenties om een gezonde relatie op te bouwen, en te onderhouden;
- ontwikkelen van competenties om een gelijkwaardige, prettige en veilige seksuele relatie te hebben en te houden.

Tot slot: wie zich nader in de wereld van het 'loverboycircuit' wil verdiepen, beveel ik onderstaande literatuur en websites aan.

Literatuur

Bureau Terpstra & van Dijke (2005). *Quick scan*. Utrecht Pretty Woman.

GG&GD Steunpunt seksueel geweld, nieuwsbrief 30. *Slachtoffer loverboy signaleerd en dan?*

Nisso onderzoek. (1998). *Meisjes slachtoffer van loverboys*. Terpstra, L. & Dijke A. (2004). *Publiek geheim: jeugdprostitutie, negen portretten*. SWP, Amsterdam.

Terpstra, L. & Dijke A. (2005). *Loverboys: feiten en cijfers*. SWP, Amsterdam.

- Terpstra, L., Dijke A. & San, M (2005). *Loverboys een publieke zaak, tien portretten*. SWP, Amsterdam
- Terpstra, L., Dijke A., Berger, M. & Geurts, E. (2006). *De betovering verbroken. Methodiek en aanpak meisjes prostitutie*. NIZW Jeugd, Utrecht.
- Huizing, A. (2002). Ik voel me toch al waardeloos, dus wat maakt het uit... Hulp aan slachtoffers van loverboys. In : *Tijdschrift over kindermishandeling*. 16 (1).

Internetsites

www.prettywoman.nl

www.nizw.nl

www.transact.nl

www.jeugdprostitutie.nl

www.bewareofloverboys.nl

www.mensenhandel.nl

www.stade.nl

www.safe-sex.nl